

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

NR. 12 - 76. ÅRG.

15. SEPT. 1955

INDHOLD:

Japansk lærk.

Hedebruget.

De danske
Mergelselskaber.

Kalktilstanden
må bringes
i orden.

Et opdyrknings-
arbejde.

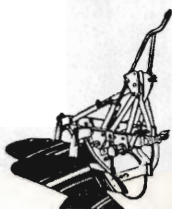
Oplag: 19.700

Vælg den mest økonomiske traktor

DAVID BROWN

Den har særlig mange FORDELE ...

2-furet plov

Stubkultivator

Fjedertandsharve

Slåmaskine

En demonstration på DERES mark vil overbevise Dem om, at DAVID BROWN let klarer alt hårdt arbejde og arbejder perfekt med alle slags redskaber! Der er også en DAVID BROWN traktor, der i størrelse og kraft netop passer til DERES brug!

BENZIN eller DIESEL

DAVID BROWN serien:

28 Diesel 30 Benzin

34 Diesel 39 Benzin

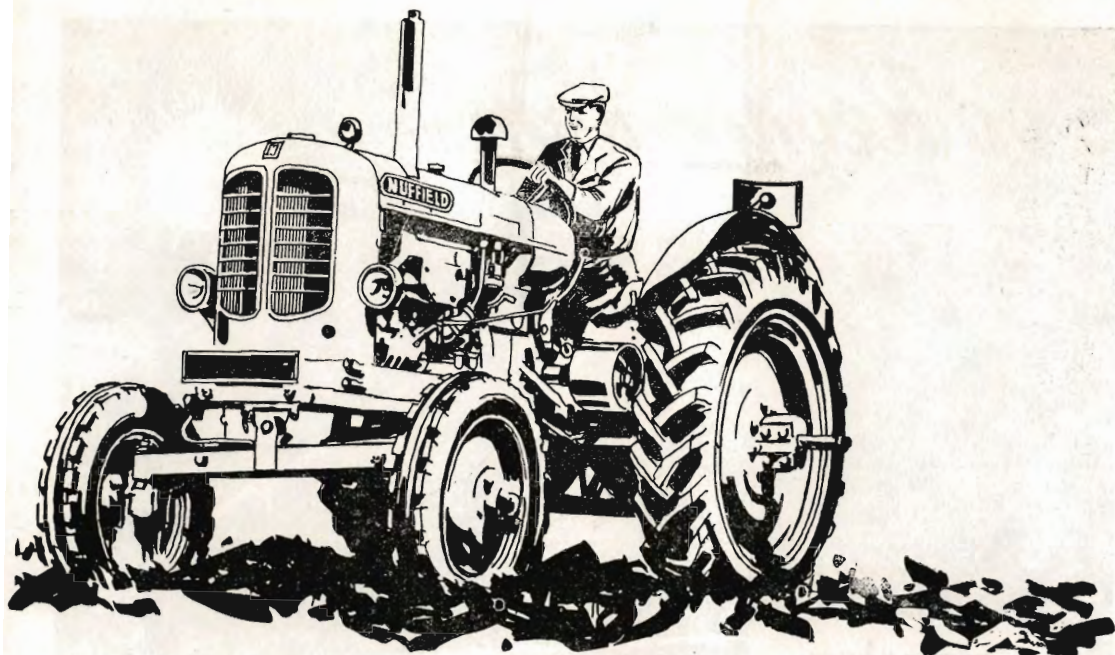
50 Diesel

LANTRACO

v/ ERLING GAD

Peder Skramsgade 1 - København K.

Aut. forhandlere med reservedelslagre, specialværksteder og servicevogne over hele landet

NUFFIELD

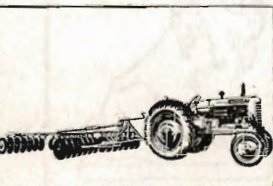
UNIVERSAL

- stærkeste traktor i sin prisklasse

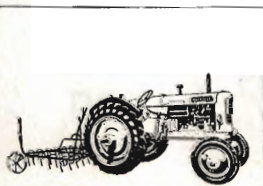
NUFFIELD traktoren har et overskud af kraft, selv under det hårdeste arbejde, og i al slags vejr. Brændstofforbruget er usædvanlig lavt. Tal med Nuffield forhandleren, han kan give Dem den bedste vejledning og det mest reelle svar, for hvad enten det er en benzin- eller en dieselmotor, der passer bedst for Deres bedrift, kan han levere Dem den rigtige traktor – en NUFFIELD. Nuffield traktoren er nemlig lige overlegen, hvad enten det gælder benzin- eller dieselmotoren.

- NUFFIELD - billigst pr. HK, både i benzin- og dieselmotoren.
- NUFFIELD arbejder med over 50 forskellige redskabstyper.
- NUFFIELD hydrauliske løfteanordning er forsynet med to uafhængigt virkende håndtag.
- NUFFIELDs overlegne motor og velafpassede gearingsforhold gør mejer-tærskerens hjælpemotor overfladig.

Forhandlere og servicestationer overalt.

DOUBLET REKORD TALLERKENHARVE

MULTIPLIX HARVE

AUGO LÆSSEAPPARAT

FRAUGDE BÆREPLOV

DANSK OVERSØISK MOTOR INDUSTRI A/S, GLOSTRUP

og Regnen kommer...

naar og hvor
De ønsker det
fra

VANDINGSANLÆG
-omgaaende Levering
-forlang Brochure.

DANSK VANDINGS INDUSTRI
PROJEKTERING · FABRIKATION
INGENIØR HOLGER ANDERSEN
SNOGHØJ FREDERICIA · TELEFON ERRITSØ 125

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor

Telefon 58

ØLGOD

Telefon 59

Løve Garn

Aktieselskabet Holger Petersen

Købmagergade · København K.

AEROLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 12

15. septbr. 1955

76. årg.

Tidsskriftet udgår ca. 16 gange årligt og sendes uden vederlag til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 50 øre pr. mm. Oplag 19.700 eksemplarer. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr.

Indhold: Japansk lærk. — Hedebrugets generalforsamling. — De danske Mergelselskaber. — Kalktilstanden må bringes i orden. — Et opdykningsarbejde. — I få ord.

Forside: Annonce for A/S Ford Motor Company: I det gode høstvejr tages tekniken til hjælp ved bjærgningen af Danmarks høst.

Japansk lærk

Lidt om veddets egenskaber

Under en samtale med en fagfælle omtalte han, at en japansk forstmand overfor ham havde udtalt sin forundring over, at vi plantede så meget Japansk Lærk, da dette træes ved i hjemlandet ikke nød større anseelse.

Denne udtalelse i forbindelse med den ret betydelige anvendelse af Japansk Lærk i distrikterne kunne selvsagt kun fremme lysten til at søge oplysninger om egenskaberne af nævnte træarts ved.

Da jeg havde fået oplyst, at kriminalassistent E. Tellerup, København, var en af vore fineste kendere af udenlandske træarters ved, henvendte jeg mig til ham for at få en udtalelse om værdien af veddet af Japansk Lærk. På min henvendelse modtog jeg følgende svar: dat. 12. november 1953:

»Veddet af nævnte art ligner i vedanatomi henseende *Larix decidua* (Europæisk Lærk) saa meget, at smaastykker af de to arter ikke med sikkerhed kan skelnes fra hinanden paa den mikroskopiske struktur. Der er dog utvivlsomt en tendens til, at *L. leptolepis* ofte har større aarringsbredde og lidt større trakeidiameter end *L. decidua*, hvilket kan tjene til at kende et parti af den ene fra et parti af den anden; men da det drejer sig om karakterer, der er varierende og afhængige af vækstforhold, kan man godt komme ud for, at forelagte prøver af de 2 arter forholder sig omvendt af det foran anførte.

I de tilfælde, hvor *L. leptolepis* har særlig brede aarringe, er det hovedsagelig aarringens indre, bløde del, der er bred, hvorimod den hårde efteraarszone ikke er bredere — ofte endog smallere — end i gennemsnit for *L. decidua*. Som følge heraf har *L. leptolepis* gennemsnitlig en noget lavere vægtfylde end *L. decidua* (der opgives i litteraturen 31 mod 37 lbs pr. cub. feet), men tallene varierer meget efter kvaliteten. Om holdbarheden og tendensen til at »arbejde« efter udskæringen har jeg ikke personlig nogen erfaring; men de foreliggende oplysninger tyder dog paa, at holdbarheden er stor, næppe væsentlig ringere end for *L. decidua*.

I litteraturen beskrives veddet af *L. leptolepis* som lignende *L. decidua*

Dover plantage. Vestl. del af afd. 16. Slank og finknastet ca. 30-årig Jap. Lærk af hjemmeavlet frø. Fot. E. 1954.

Dover plantage. Vestl. del af afd. 16. Ca. 30-årig Jap. Lærk af hjemmeavlet frø. I forgrunden mere grovknastede individer. Fot. E. 1954.

men af grovere struktur og lettere. Skal indeholde flere knaster, idet grenene bliver siddende længere. Blødere, men af omtrent samme mekaniske styrke. Lettere at save, men skarpt værktøj nødvendigt ved bearbejdningen for at de bløde vaarved-zoner ikke skal flosse op og give ru overflade. (Se f. eks. E. H. B. Boulton & B. A. Jay: *British Timbers*, 2' edit., London 1946).

Jeg har endvidere talt med chefen for Teknologisk Instituts Møbelsnedkeri, snedkermester Topp, der er en fremragende kender af træsorternes

Dover plantage. Vestl. del af afd. 33. Jævnaaldrende ca. 30-årig eg og Jap. Lærk i blanding. Fot. E. 1954.

brugsmæssige egenskaber. Han gør ogsaa opmærksom paa de mange knaster (ofte løse), der kan nedsætte brugsværdien kolossalt. Han har ingen erfaring for, at *L. leptolepis* skulde være mere tilbøjelig til at »slaa sig« end *L. decidua*, men bemærker, at lettere og blødere træsorter oftest er mere tilbøjelige til at opsuge fugtighed fra luften end de haardere.

Efter de foreliggende oplysninger om arten kan der ikke være tvivl om, at den under de rette dyrkningsforhold kan yde ved af særdeles god kvalitet, saaledes som veddets mikroskopiske struktur ogsaa tyder paa. Svind og revnedannelse ved tørringen synes ikke at være slemme.

Desværre har det dansk-producerede ved af arten hidtil været af meget varierende, ofte tarvelig kvalitet. Det er især de mange knaster (ofte løse og helt udfaldne i opskarne brædder), der forringer kvaliteten, men der ses undertiden ogsaa meget hurtigt voksede stammer med ved, der er mere bredringet og mindre fast, end man venter at finde det hos lærk. Maaske kunde det betale sig at ofre nogen arbejds løn paa at afskære saa mange af grenene som muligt, saa snart de har opfyldt deres mission, for det er givet, at der vil kunne opnaaes fine priser for stammer, der er nogenlunde knastfri udefra og ind til en vis dybde. Maaske kunde man ogsaa

vente, at en vis grad af »sultning« (tætstilling, valg af mager jordbund) bedre vil faa veddets gode egenskaber frem end plantninger, der mere er

Dover plantage. Vestl. del af afd. 33. Topfotografi af jævnaldrende ca. 30-årige eg og Jap. Lærk, som viser, at egne nogenlunde kan følges med lærkene, hvad højdevæksten angår.

Fot. E. 1954.

anlagt med rekordvækst for øje. Det er dog et forstligt spørgsmål, som jeg ikke har begreb om.

.....«

Samtidigt henviser hr. Tellerup til det engelske tidsskrift Wood, pag. 300—301, hvori er offentliggjort nogle teknologiske kvalitetsundersøgelser også om Japansk Lærk¹⁾ opvokset i England. Hovedresultatet af de udførte undersøgelser blev følgende:

¹⁾ J. Bryan: Laboratoriet for videnskabelig Undersøgelse af Forstprodukter.

Træart	Tilladelig belastning; eng. pund pr. kvadrattomme		
	Rent træ	Klasse I ²⁾	Klasse II ³⁾
Skotsk Skovfyr	1200	1200	800
Norsk Gran	1000	1000	700
Japansk Lærk	1300	1300	900

Foruden ovennævnte undersøgelse foreligger et mere omfattende arbejde udgivet af Department of scientific and industrial research — Forest products research »A Handbook of Home-grown Timbers« (sidst genoptrykt i 1949). Denne undersøgelse, som er meget vidtgående, indeholder bl. a. en skematisk opstilling med 20 kolonner; men i denne forbindelse vil det dog være tilstrækkeligt kun at gengive nedenstående for at fremskaffe en tilstrækkelig god sammenligning mellem Japansk Lærk og andre i vort land almindeligt forekommende naaletræer.

Træart	Lag- rings- tilstand	Svind i tangential retning %	Max. bøjnings- styrke. Pund pr. kvadrat- tomme	Mod- standsevne overfor pludselig belastning (stød), Max. højde for fald af 50 pounds hammer, Tommer	Modstandsevne overfor kløvning.		
					sammen- presning parallelt med fibrene. Pund pr. kvadrat- tomme	Radialt	Tangen- tialt
					Pund pr. kvadrattomme		
Ædelgran	grøn	4,6	5 900	22	3070	190	230
	lufttør		10 900	25	5910	190	250
Europ. Lærk. . .	grøn	4,3	7 300	35	3480	220	240
	lufttør		12 700	29	6920	230	270
Japansk » . . .	grøn	4,3	6 000	29	2820	200	230
	lufttør		11 900	30	6450	190	250
Skovfyr	grøn	4,8	6 000	26	3020	210	220
	lufttør		12 000	31	6640	260	330
Rødgran	grøn	4,6	5 300	19	2610	180	200
	lufttør		10 400	26	5670	240	280
Sitkagran	grøn	3,9	4 800	21	2290	150	190
	lufttør		8 800	20	4690	180	230

I ovennævnte værk anføres forøvrigt:

Lagringsegenskab er: Lufttørrer ret hurtigt med nogen tendens til at slå sig og revne.

Tangentialt udskårne brædder skal være tilbøjelige til at flække ved sømning.

²⁾ Knasterne overskrider ikke $\frac{1}{4}$ af tykkelsen.

³⁾ Knasterne overskrider ikke $\frac{1}{2}$ af tykkelsen.

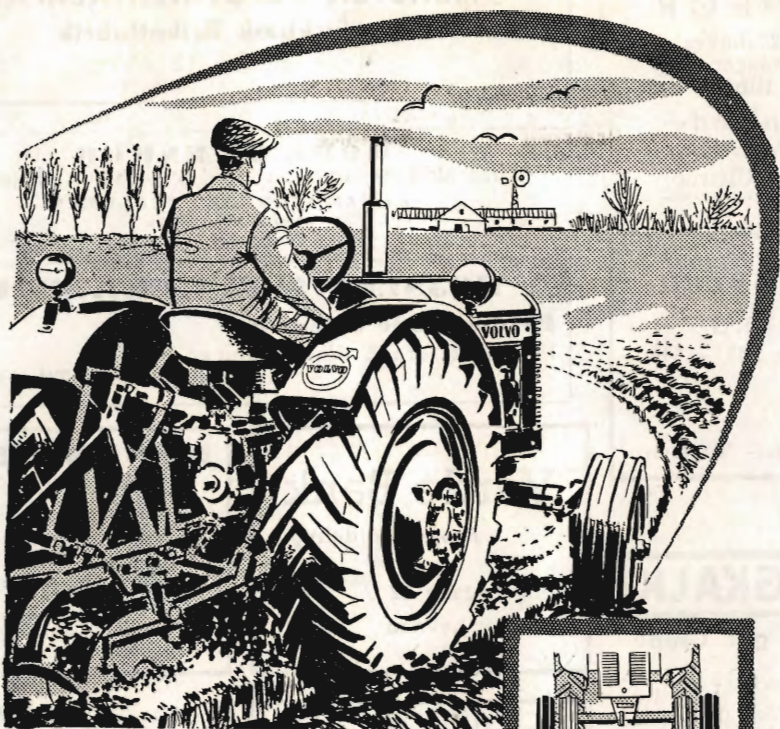

Dover plantage. Østl. del af afd. 35. Ca. 30-årig slank og knastfri Jap. Lærk i blanding med omtrent jævnaldrende birk og rødgran. Fot. E. 1954.

Dover plantage. Østl. del af afd. 35. Ca. 30-årig slank og knastfri Jap. Lærk i blanding med omtrent jævnaldrende birk og rødgran.

Fot. E. 1954.

VOLVO

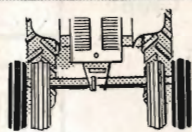
er den ideelle traktor,

som med smidighed, styrke og fortræffelige køreegenskaber klarer alle opgaver i landbrug, skovbrug og transport. Såvel baghjul som forhjul kan indstilles til 8 forskellige sporvidder.

VOLVO har den rigtige egenvægt i forhold til hestekræfterne. Det ved enhver landmand, hvad betyder.

VOLVO's uovertrufne slidstyrke og driftsøkonomi er resultatet af svensk stål og svensk præcisionsarbejde. Derfor vælger stadig flere landmænd VOLVO

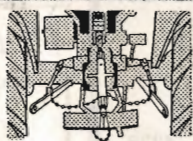
Ved De, at VOLVO traktoren T 24-25 nu kun koster 11.600 kr. incl. hydraulisk løfteanordning, kraftudtag, indstillelige aksler, elektr. lys og start samt styrebremser, frit leveret.

8 forsk. sporvidder

Ideel kørestilling

Forbedret hydraulik

- hold Dem til

VOLVO

- den holder til Dem

Autøriserede VOLVO-fraktorforhandlere:

AABENRAA: Aabenraa Automobilhandel A/S, Haderslevvej 8, Tlf. 2 13 33.

AALBORG: Niels Brock, Vingaardsgade 13, Tlf. 63 14.

AARHUS: Brock & Folmann A/S, Havnegade 16, Tlf. 2 54 44.

BORNHOLM: Sode Motor Co., Storegade 20, Tlf. Nexø 360, 47 bye, Tlf. 305 - 306

ESBJERG: J. Østergaard Vejvad, Sørgade 2, Tlf. 11 22.

HILLERØD: Firma Bohn Jensen, Tlf. 215 — 1443

NAKSKOV: Maskin- og Motorhandler Carl Lunn, Tlf. 305 - 306

STUBBEKØBING: J. M. Dressel A/S, Tlf. 11 60 - 11 61

HOLSTEBRO: L. Hedegaard, Østerport, Tlf. 514

HORSENS: Horsens Automobilimport, Tlf. 34 01

KJELLERUP: Fr. Dalsgaard, Tlf. 144

THISTED: Brdr. Rysgaard, Stedsted, Tlf. 180

VEJLE: A/S Autogaarden, Enghavevej 30, Tlf. 238 - 17 38

Røde
DRÆNRØR
fra 2"-12" haves
altid på lager
Forlang tilbud
»Sofienlund«
TEGLVÆRK
Telefon 10 Ulstrup

Teglværkernes
SALGSKONTOR
ESBJERG
Telefon 265 - 546
Drænrør
2"—15"
Mursten - Tagsten

GUGKALK
gi'r Grøde

Brug det bedste! Pul-
veriseret eller granu-
leret GUGKALK gi'r
den bedste Høst.

GUG KALKVÆRK A/S
Elmealle 2, Hasseris. Tlf. Aalborg 2908.

Kaas-
Briketter

Hovedforhandler:
Nordjyllands
Kulkompani
Nørresundby
Telf. 4227 . 4228
Fabrik: Kaas
Telf. Kaas 11

Viborg Byes og Omegns
Sparekasse

Telefon 1400 (4 lin.)

Sct. Mathiasgade 68
Kontortid: Kl. 9—15
Lørdag: Kl. 9—14

Filialer:
Karup
Flyvestation Karup
Mammen

A/S FISKBÆK BETONKLINKERFABRIK
A/s Fiskbæk Briketfabrik
Herborg 12

RØDE DRÆNRØR
føres altid på lager fra 2" til 8" - Tilbud til tjeneste
A/S GAMMELGAARD TEGLVÆRK
Telefon 187 . Skive

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S
Prima, røde drænrør
i størrelse fra 2 til 15 tommer
Indhent tilbud - Tlf. Højslev 3

Varde Bank
Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

RESENBRO

CEMENTSTØBERI

vj ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

Prima betonrør efter dansk
ingeniørforenings normer

Mrk. \triangle alle gangbare dimen-
sioner fra 10—60 cm såvel med
som uden muffe

Børnelammelses- og
ulykkesforsikring

Den gensidige
Landbo-Sygeforening
Vesterbrogade 15
København V.
Telef. 6659 - 5974

HAMMERUM
HERREDS

Spare- og Laanekasse
Herning - Telf. 10 . 314
Østergade 6
Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Philipsen & Hall A/s

Sct. Mathiasgade 58 . Viborg
Elektriske anlæg
Vandværksanlæg
Telefon 173 og 174

Røde drænrør
indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Telf. 67 Ulstrup

Skovfogedeksamen

afholdes på Gram Skovdistrikt i Sønderjylland i dagene 17.—27. sep-
tember d. å. begge incl.
Brevs til kommissionen i nævnte tid bedes sendt adr. Slotskroen, Gram.
Ansøgninger om understøttelse på skovfogedskolerne samt arbejds-
journaler og vidnesbyrd for I og II års elever må være kommissionen
i hænde inden 20. september.

Kommissionen for Skovfogedelevers Uddannelse
P. K. V.
Axel S. Sabroe.

Bogtryk & kartonnage

Carlo Mortensen
Viborg - Telefon 355

Modstandsdygtig mod svampeangreb. (— Erfaringer fra Thisted amt går ud på, at runde hegnspæle af unge Japansk Lærk er lidet varige; men da det drejer sig om uafbarket materiale, som tilmed ofte er hugget på en mindre heldig årstid, kan der måske ikke tillægges denne erfaring afgørende betydning).

Disse engelske undersøgelser må siges at have særlig interesse for os, fordi grundlaget for den er ved af træer, som er opvokset i England, altså under forhold som ikke er vidt forskellige fra vore. Resultatet af undersøgelserne kan også kun siges at være opmuntrende, fordi de tydeligt viser, at veddet af Japansk Lærk ikke står tilbage for de i Danmark almindeligst dyrkede nåletræer — Rødgran, Ædelgran, Skovfyr og Sitkagran.

Kriminalassistent Tellerup omtaler, at den dansk-producerede Japanske Lærk ofte er af tarvelig kvalitet på grund af for store og løse knaster og slår til lyd for produktion af mere rent træ. Dette er i en årrække forsøgt i Dover plantage, hvorfra et par fotografier vil vise, at det er muligt at producere nogenlunde knastfrit træ, når der ved hugsterne i særlig grad tages hensyn til fjernelse af de storknastede individer, således som det gennem en snes år er sket i denne plantage.

C. F. Jensen.

Hedebrugets generalforsamling

afholdtes den 12. juli på Afholdshotellet i Viborg. Da det kun var den såkaldte »lille« generalforsamling, var der kun et halvt hundrede deltagere.

Formanden, fhv. folketingsmand *Laust Nørskov* redegjorde i sin beretning for årets forløb. Det fremgik heraf, at der til hedeopdyrkning er udbetalt 245 000 kr. i tilskud, til nybyggere 38 000 kr., til vejanlæg 19 000 kr., til forsøgsarbejder 25 000 kr. og til andre arbejder ialt 12 000 kr., således at der ialt er anvendt 340 000 kr. Arbejdet har været omtrent uforandret fra tidligere år, men opdyrkingen er dog gået noget tilbage i enkelte egne. Med tilskud var der i 1954—55 ialt opdyrket 2271 ha hede.

Kassereren *J. Chr. Cramer*, Frederiks, oplæste regnskabet, der balancerede med 399 000 kr.

Administrator *Krøiers* mindelegat blev tildelt *E. Mar. Nielsen*, Øse, og *Krøiers* sølvbæger for plantning blev tildelt *J. Chr. Sørensen*, Hodsager. Tre lokalforeningsformænd: *K. P. Jensen*, Hvilsom, *Rasmus Rasmussen*, Bording, og *Jens Jensen*, Ørre, fik overrakt hver et sølvbæger for 25 års virksomhed som formænd.

Til bestyrelsen genvalgtes *Edv. Mortensen*, Hampen, *Chr. Pedersen*, Henne, direktør *N. Basse*, Viborg, *Carl Andersen*, Trindbjerg, og *Laurits Stigsen*, Ø. Gasse.

Under eventuelt rejste *Jens Jørgen Frandsen*, Sdr. Fel-

ding, spørgsmålet, om Hedebruget ikke kunne udvide sin virksomhed, således at der også ydedes tilskud til kultivering af gammel og dårlig eng, men hertil oplyste direktør N. Basse, at reglerne ikke tillod dette, men landvindings- og grundforbedringsloven åbnede jo muligheder for hjælp på anden måde.

Mødet var indledet med, at formanden i varme ord mindedes afdøde kontorbestyrer B. Bertelsen og plantør og opmåler Chr. Jensen, der begge i årets løb var afgået ved døden.

De danske Mergelselskaber

Fra årsmødet i Sønderborg

Det smukke sommervejr havde kaldt flere mennesker sammen til mergelselskabernes årsmøde i Sønderborg den 14. juli end det plejer at være tilfældet.

Inden de delegerede samledes på »Sønderborghus« havde der været forevisning og besøg på Dybbøl.

Generalforsamlingen indledes med valg af Søren Egebjerg Thøgersen, Trust, som dirigent.

Formandens beretning

Formanden, grdr. Søren Jensen, Lundtoft, Tørsbøl, oplyste, at sammenslutningen nu omfatter 68 selskaber med 13 000 medlemmer. I årets løb har Nationalbanken ydet lån til udkørsel af mergel med ialt 4 220 000 kr.

Der er ført forhandlinger med »Landsforeningen Danske Vognmænd«, oprindeligt på grundlag af ønske om en prisnedsættelse, men på grund af forholdenes udvikling med det resultat, at priserne forbliver uændrede indtil videre, bl. a. fordi chaufførlønningerne er steget og benzinafgiften er forhøjet.

Der har på givne foranledning været ført forhandling med et medlem af Statens Ligningsråd, og man har på grundlag heraf fået den opfattelse, at en ejer af et mergelleje kunne fordele et enkelt års usædvanlig store indtægt over 3 år.

Landbrugsministeriet havde givet afslag på et ønske, rejst af Horsens vestbaners mergelselskab, om ændring af de gældende regler for fragttilskud til mergel og kalk.

Transporten af mergel og kalk med fragttilskud havde i 1953—54 været 756 000 tons mergel og 122 000 tons kalk, men i 1954—55 henholdsvis 424 000 og 128 000 tons, en tilbagegang, som formanden dog mente ikke var i overensstemmelse med de virkelige forhold. Mergeltallene viser nok nogenlunde de rigtige tal, men for kalken gælder

det, at der sælges væsentlig mere, end der søges fragttilskud til. Hedeselskabet har sendt en forespørgsel ud til de kalkproducenter, hvis lejer er anerkendt til fragttilskud, og derved er det oplyst, at 35 firmaer havde solgt ialt 235 500 tons kalk, men kun søgt tilskud til 99 300 tons. Omregnet vil det sige, at der er solgt ca. 300 000 tons kalk i 1954—55. Vinteren var sådan, at udkørsel af mergel og kalk på det nærmeste var umulig. Først i slutningen af februar, da frosten havde bundet jorden, kom der gang i arbejdet, og i marts blev der udkørt store mængder mergel og kalk. Man går i stigende grad over til at anvende mindre mængder hvert år, og herved bliver fragttilskudet så ringe, at landmændene ikke søger tilskud til transporten. Hedeselskabet går ind for den stadige tilførsel af mergel og kalk, hvorved jordens nuværende kalktilstand kan opretholdes, men er til gengæld af den opfattelse, at der da heller ikke bliver indhentet noget af det underskud, der eksisterer. Formanden understregede, at merglings- og kalkningsarbejdet bør fremmes mest muligt, men altid i nøje overensstemmelse med, hvad kalktrangskortet viser. Der har fundet store undersøgelser sted for kalktrang, større end året før, og disse undersøgelser har, efter hvad Hedeselskabet oplyser, vist, at der fremdeles er meget store arealer af kalktrængende jord, der ved kalktilførsel kunne bringes til at yde meget større udbytte. Man bliver aldrig færdig på dette område, afgrøderne tærer stadig på jordens kalkindhold.

Beretningen hilstes med bifald, og derpå fulgte

konsulent S. P. Sørensens beretning

Hedeselskabets mergelafdeling har i 1954—55 medvirket ved dannelsen af 11 nye selskaber i følgende områder: Rejsby ved Ribe, Mandø, Hobroegnen, Nr. Snede, Hodsager ved Holstebro, Yderik-Galtho ved Varde, Galthogaard ved Varde, Kjeldbjerg ved Skive, Varde og omegn, Ebeltofteggen og Vendsyssel. De førstnævnte 10 selskaber arbejder alene med levering af mergel, medens det sidste hovedsagelig er baseret på kalklevering.

I årets løb har 22 selskaber afsluttet deres arbejde og aflagt regnskab for landvæsenskommissionen. Siden anden verdenskrig er der herefter dannet 137 selskaber, hvoraf 82 har afsluttet udkørselen af mergel. Tilbage er 55 endnu virksomme selskaber.

Mergelselskabernes virksomhed har i det forløbne år været hæmmet af dårligt vejr og føre, hvad der er let forstæelig, når man hører, at der i året 1954 som helhed er faldet ca. 30 % over normal nedbør. Efter nytår 1955 har nedbøren været nogenlunde normal, men først da frosten bandt jorden, kunne der tænkes på mergeludkørsel i større stil.

I slutningen af februar og i marts måned blev der kørt megen mergel ud, men man nåede alligevel ikke tilnærmelsesvis op på tilsvarende mængder som i de foregående år, hele mængden blev til 291 000 m³ mergel og ca 24 000 t jordbrugskalk fordelt på 43 selskaber.

Det er stadig i Jyllands hedeegne mellem Kongeåen og Limfjorden, der anvendes mest mergel, hvad formodentlig hænger sammen med, at man her har den mest udprægede mangel på mikro-næringsstoffer og derfor opnår den største fordel ved anvendelse af mergel. Nord for Limfjorden er man i vid udstrækning gået over til at anvende kalk, som leveres gennem 4 kalkningsselskaber omfattende det meste af landsdelen.

I Sønderjylland er der ikke sket meget, idet kun et selskab har arbejdet. Det er mit indtryk, at man her i landsdelen bør tage alvorlig fat på hele spørgsmålet om jordens kalkforsyning. Sønderjylland er den del af landet, der ligger længst borte fra kalklejerne. Hvad enten kalken hentes fra Faxe eller fra Lejerne i det nordlige Jylland, ligger fragttudgifterne på 15—20 kr. pr. t, hvortil kommer selve kalkens pris med et lignende beløb.

I de egne i Sønderjylland og iøvrigt i hele landet, hvor der findes gode lokale mergellejer, bør de udnyttes indenfor rimelige transportafstande, da man herved får kalken på den billigste måde. I egne, hvor vi ikke kender gode mergellejer, bør det nærmere undersøges, om der ikke findes mergel, som med fordel kan anvendes. Det er sundest, om landmændene selv eller deres organisationer vil tage initiativet, og de kan regne med al mulig hjælp fra Hedeselskabets mergelafdeling.

Da erfaringen viser, det er vanskeligt at få landboforeninger eller private til at påtage sig arbejdet og udgiften ved dannelsen af et mergelselskab, synes jeg, vi må være entreprenørerne taknemlige for det arbejde, de har gjort, og håber de vil fortsætte. Jeg vil henstille, at entreprenørerne ved dannelse af nye selskaber i videst muligt omfang søger kontakt med eksisterende mergelselskabers bestyrelser og med konsulenterne på stedet.

Den mængde mergel og kalk, der i 1954—55 er udkørt af mergel- og kalkselskaberne, svarer til ca. 127 000 t ren kulsur kalk der skønsomt er anvendt ved mergling af 25 400 ha, idet vi går ud fra, at der gennemsnitlig tilføres 5 t kulsur kalk pr. ha. Mergelens kalkindhold har i gennemsnit været ca. 380 kg pr. m³, svarende til 38 % kulsur kalk i tørstoffet.

Omkostningerne ved leveringen har andraget ca. 3,3 mill. kr. ÷ 425 000 kr. i fragttilskud = 2,9 mill. kr. Det giver ca. 114 kr. pr. ha.

Enhedspriserne er nogenlunde uændrede fra forrige år:

Opgravning..	3,00 kr. pr. m ³
Mergel	0,75 » » »
Administration	0,75 » » »
Ialt..	4,50 kr. pr. m ³

Kørselspriserne er også uændrede 2,60 kr. pr. m³ for 1 km og stigende med 0,30 kr. pr. m³/km indtil 15 km, derefter stigende med 0,25 kr. pr. m³/km indtil 30 km og derefter stigende med 0,20 kr. pr. m³ pr. km.

Regnskabsføringen i mergelselskaber er en vigtig del af ledelsens arbejde. Det er vigtigt, at regnskabet straks fra begyndelsen bliver lagt rigtigt an og derefter ført omhyggeligt. De fleste landmænd har tiden stærkt optaget af andre ting, og deres tid er antagelig for dyr til at ofre på et regnskabsarbejde, som man i reglen kan få en bankmand til for en beskeden betaling. Jeg vil derfor foreslå, at man lader regnskabet føre af fagfolk, da det i reglen både er lettere og billigere for selskabet end selv at føre det.

Fragttilskud er ydet efter reglerne af 29. marts 1951 med senere ændringer: Til transporten af mergel med bil 8 øre pr. t/km for afstande indtil 30 km. Til transporten af kalk med bil 8 øre pr. t/km for afstande indtil 15 km og derefter 2 øre pr. t/km. Til transporten pr. bane og båd ⁵/₁₀ af fragten efter fradrag af 6 kr. pr. 10 t for mergel og 20 kr. pr. 10 t for kalk. Til udkørsel fra station 25 øre pr. t/km for afstande over 10 km.

Tilskudet er fordelt på følgende måde:

	Tons	Tilskud kr.
Mergel pr. bane	19.907,40	50.860,48
» » bil..	404.023,55	407.226,75
Jordbrugskalk pr. båd	13.403,49	63.583,69
» » bane	28.595,67	216.840,65
» » bil..	86.112,43	254.886,85
Ialt..	552.042,54	993.398,42

Der er således kun brugt knapt 1 mill. kr. og resten af bevillingen ca. $\frac{1}{2}$ mill. kr. bliver i statskassen.

For indeværende finansår regner vi med at benytte de samme regler.

Fordeling efter kalkindhold:

Antal selskaber	Mergelmængde m ³	Kalkmængde	Kalkindhold
1	52.191,0		indtil 20 %
9	80.461,7		21—30 %
6	42.748,2		31—40 %
17	188.485,5		over 40 %
12		23.832,31	70 %
	363.886,4	23.832,31	

Forhandlingen

Anders Christoffersen, Vesterlund, ankede over, at reglerne for tilskudsberegningen fremkom alt for sent. De burde kunne meddeles pr. 1. april, så vi ved, hvad vi skal gå efter. Det ville være ønskeligt, om der kunne opnåes stempelfrihed for mergelgæld, men foreløbig er der givet afslag. Taleren fandt det også mærkeligt, at grundforbedringslån beregnes med 4½ % rente, men Nationalbanken tager 6 % for mergellån.

Direktør N. Basse fandt også, at det var en fejl at ændre på reglerne midt i et finansår. I år må man regne med, at der kun vil være 1 mill. kr. til rådighed i fragttilskud.

Afdelingsleder Schledermann Larsen oplyste, at der havde været forhandlet med landbrugsministeriet om at få lån efter grundforbedringsloven til 4,5 %, og på givne foranledning indsendtes en ansøgning herom fra Manø, men ansøgningen blev afslået. Dette hænger antagelig sammen med, at grundforbedringsmidlerne er stærkt begrænsede.

Ingeniør Theut jun., Viborg, fremdrog et forhold, som hans firma mente måtte have forsamlingens interesse. Taleren nævnte, at entreprenørfirmaet H. Theut har været med til at starte 47 af de 133 nye selskaber, der er startet siden 1945, og således har en vis ret til at tale med i spørgsmål om organisation af kalkningsarbejder. Det virkede på denne baggrund ejendommeligt at møde modstand og direkte modarbejden fra enkelte konsulenter side, når der var tale om at stifte nye mergelselskaber, og taleren fremdrog bestemte eksempler herpå, idet han efterlyste en aktion fra mergelselskabernes bestyrelse til opklaring af årsagerne. Indtil der foreligger en anden og bedre fremgangsmåde, vilde taleren hævde, at merglingsarbejdet foregår upåklageligt, som det udføres nu. Selskaberne og ikke mindst entreprenørerne er under nøje kontrol af Hedeselskabet og Landvæsenskommissionen, og medlemmerne skulle nok selv sige til, hvis der er noget galt i foretagendet. Det er ofte hævdet, at det må være de landøkonomiske foreningers opgave at tage initiativet til oprettelsen af mergelselskaber, men i realiteten gør de det ikke, og derfor må entreprenørernes initiativ indtil videre ikke lide herunder.

Formanden lovede, at de af Theut rejste spørgsmål skulle blive behandlet af bestyrelsen.

P. Jessen Pedersen fremsatte et ønske om, at der blev givet mere udførlige oplysninger om forholdet mellem kalk og mergels virkninger i agermarken.

Loumann, Grundfjor, takkede for beretningen. Kalk og mergel er vidt omfattende begreber, og det er rigtigt, at konsulenterne

ofte taler om og anbefaler kalk fremfor mergel. Det er heller ikke nogen let opgave at være med i et mergelselskabs bestyrelse, idet vedtægterne ofte er for vage og lemfældige. Vi kender allesammen til, at et medlem har bestilt en vis mængde, og når det så skal leveres, vil han gerne slippe for at aftage det bestilte. Det kan hænge sammen med, at der som bekendt næsten overalt mangler en mand, måske to på hver gård, og mekaniseringen endnu ikke er gennemført, så spredningen skaber problemer. Vi må ind på nye former for ud-kørsel, måske finde udvej, så leverandørerne også påtager sig spredning.

Anders Christoffersen, Vesterlund, mente, at konsulenternes indstilling i nogle tilfælde var betinget af, at de mange steder fik procenter af kalksalget.

Efter forskellige korte bemærkninger godkendtes beretningerne.

Regnskabet, der balancerede med 7465 kr., forelagdes af kassereren, Th. Mølholm, Hammershøj, og godkendtes. Det samme gjaldt regnskabet for forsøgsarbejdet.

Valget

gav anledning til en del diskussion om valgreglerne, og bestyrelsen gav tilsagn om, at ville fremkomme med forslag til at ændre valgreglerne, således at bestyrelsesmedlemmerne fordeltes ud over landet f. eks. efter amtsgrænser.

Til bestyrelsen genvalgte J. H. Pedersen, Teglgaarden, Chr. Nicolaisen, Varde, og Sv. Andersen, Højby, medens grdr. Kvorning Jensen, Vroue, nyvalgte i stedet for S. Lund Jensen, Høstrup, der ikke ønskede genvalg. Som revisor genvalgte Skjerning Leth, Mejls.

Til næste års mødested valgtes Viborg, således at der kunne blive lejlighed til at besøge Kongenshus Mindepark.

Derefter holdt direktør Niels Basse det andet sted refererede foredrag, og dagen sluttede med en udflugt til Als og afslutning med middag i Kollund.

Kalktilstanden må bringes i orden

Direktør Niels Basse, Hedeselskabet holdt på mergelselskabernes årsmøde et foredrag, hvor han fremsatte nogle aktuelle betragtninger om mergel- og kalktilførsel til jordbruget. I det følgende gengives det pågældende afsnit:

Tilførsel af mergel og jordbrugskalk til kalktrængende jorder

er jo, i lighed med fugtighedsforholdene, en betingelse for at kunne avle tilfredsstillende afgrøder, og da afhjælpning af jordens kalktrang tilmed er vor billigste grundforbedringsforanstaltning, er det helt urimeligt, at der lides et stort produktionstab ved at arbejde med landbrugsjorder, hvis reaktionsforhold ikke er i orden.

De i stort omfang gennemførte kalktrangsundersøgelser tyder på, at omkring halvdelen af vort landbrugsareal er mere eller mindre kalktrængende — omend sandsynligvis i mindre grad end for en menneskealder siden.

Ved kalknings- og merglingsarbejder er der efter krigen årlig tilført de danske jorder omkring 500 000 tons kulsur kalk. Denne mængde kan måske virke ret imponerende, men den svarer dog kun til en sparsom vedligeholdelse af jordernes nuværende kalktilstand. Kalkforbruget bør derfor stige i de kommende år, hvis kalktilstanden skal bringes i orden og vedligeholdes.

Jeg har allerede sagt, at der lides et urimeligt produktionstab ved at arbejde med kalktrængende jorder. Jordens kalktilstand er nemlig af afgørende betydning for dens dyrkningsværdi. Ved kalkning til en passende jordbundsreaktion opnås bl. a., at jordens evne til at forsyne planterne med næringsstoffer forøges, visse giftstoffer i jorden uskadeliggøres, omsætningen af planterester fremmes, en del ondartede plantesygdomme forebygges og jordens struktur forbedres. Det er især derfor, at passende mergel- eller kalktilførsel er en betingelse for at kunne avle tilfredsstillende afgrøder.

Men samtidig bør det siges, at utidig kalkning eller anvendelse af for store kalkmængder kan forringe dyrkningsværdien af en jord gennem mange år. Derfor må kalktilførslen i hvert enkelt tilfælde ske efter fornøden undersøgelse og overvejelse.

Jeg gentager i denne forbindelse, hvad jeg har sagt før, at hver landmand bør have et kalktrangskort over sin ejendom, og dette kort bør i glas og ramme hænge i dagligstuen eller på kontoret. Kortet må for hvert sædskifteomløb føres a jour med en fornyet kalktrangsundersøgelse og markernes reaktionstilstand bringes i orden i overensstemmelse med kalktrangsundersøgelsens resultat i samråd med konsulenten. Jeg kan ikke her komme ind på, hvilket reaktionstal, man i det givne tilfælde bør anvende. Det afhænger i særlig grad af jordbundsforholdene og i nogen grad af driften. Derom må de enkelte landmænd rådføre sig med deres konsulent eller med Hedeselskabet. Men jeg vil understrege, det jeg så ofte før har sagt, at under mange forhold bør reaktionstallet hellere være en lille tak for lavt end for højt, og det er derfor, at vi skal tilføre kalk efter behov mindst en gang i hvert sædskifteomløb. Hvilke kalkningsmidler man vil anvende er i og for sig mindre væsentligt. Man kan i hovedsagen

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. A.

Telefon Skive 1030

Alle størrelser i drænrør leveres

Telefon Viborg 1330

Hulkjærhus Planteskole

RØDKJÆRSBRO
Telefon Ans 25

Planter til skove,
læhegn og haver

Stenvad

CEMENTSTØBERI

Telf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør føres

Altid leveringsdygtig

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid: 9—15
Telefon 1500 (5 linier)

Kontor i Karup og Kølvrå

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. Birk — Telefon 45 Kjellerup

Efter kl. 17: Rødkjærbro telefon 14

FØRER KUN Δ MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres
FORLANG TILBUD

Det gensidige forsikringsselskab

Dansk Plantageforsikringsforening

tegner forsikring for genplantningsværdien for nåletræs-plantager overalt i Danmark. — Indskud een gang for alle 1 kr. pr. ha. Årlig præmie pr. ha 30 øre, minimum 2 kr. Vedtægter og indmeldelsesblanketter ved henvendelse til
FORENINGENS KONTOR I VIBORG

Telefon 1340

Slidte og sodede tændrør
betyder mindre trækraft
og større benzinformbrug!

De opnår
indtil 10 %
besparelse
ved at
udskifte
med
et sæt nye

Champion

Der findes et Champion tændrør beregnet
for netop Deres traktor.

Se tændrørstabellen hos Deres reparatør

tændrør

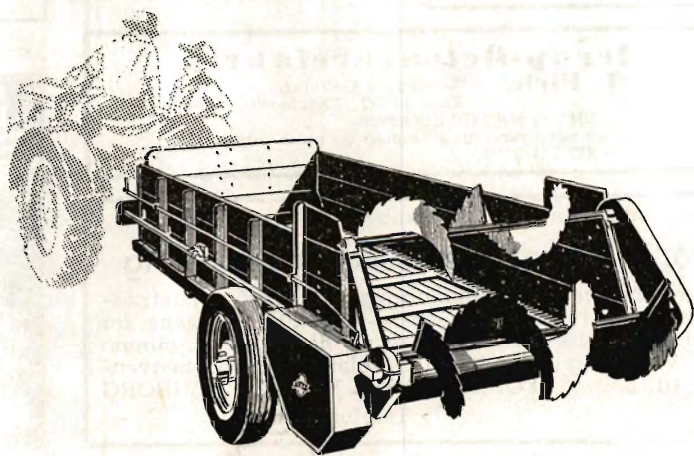
DETTE TÆNDRØR FORETRÆKES AF DE FLESTE AMERIKANSKE FARMERE

Bilow

SOLUS betyder enestående

*Køb
en*
SOLUS

STALDGØDNINGSSPREDER

**Hvorfor er en SOLUS staldgødningsspreder enestående?
Fordi den er utrolig alsidig.**

De kan bruge den:

- til udspredning af naturgødning,
- til udspredning af råkalk og mergel,
- til snitning af grøntfoder til ensilering,
- til læsning af roer i jernbanevogn,
- til opsætning af roebatterier på marken,
- til hjemkørsel af hør, korn m. m.
som tohjulet landbrugsvogn,
- som selvaflæsser af roer, kartofler m. m.

De får 8 maskiner i een SOLUS staldgødningsspreder. —
Flere nye tekniske forbedringer af største betydning på de nye
1955 modeller. Læs alt om den mest alsidige maskine i dansk
landbrug i vor udførlige, illustrerede brochure, der tilsendes gratis
fra

H. SØNDERBY & Co.

TARM . MASKINFABRIK . TLF. 16 - 34 - 179

SOLUS betyder enestående

rette sig efter, på hvilken måde, man i det givne tilfælde kan tilføre den kulsure kalk billigst og få den bedst fordelt.

De kalkmængder, der skal tilføres, må overvejes i hvert enkelt tiltælde på grundlag af kalktrangsundersøgelsens resultater. Som en rettesnor kan dog nævnes, at 4—5 tons kulsur kalk pr. ha i de fleste af de gennemførte kalkforsøg har været tilstrækkelig, og at større kalktilførsler sjældent har været rentable.

Man kan heller ikke angive nogen bestemt kalkmængde som værende passende til vedligeholdelse af kalktilstanden under alle forhold. Kalksvindet vil dog sikkert gennemgående ligge på omkring 300—500 kg pr. ha årlig, hvilket svarer til, at der må anvendes 2—4 tons kalk i et 7—8 marks sædskifte.

Det, der altså efter min formening særlig er grund til at drage frem, når man i dag drøfter faglige problemer vedrørende mergling og kalkning, er følgende:

Store områder af landets dyrkede arealer, antagelig ca. halvdelen, er mere eller mindre kalktrængende, og der lides et urimeligt produktionstab herved, et tab som på en forholdsvis billig måde kan undgås.

Det er afgørende vigtigt at få vore jorders kalktilstand kortlagt, og få bestemt de enkelte jorders kalkbehov, og dernæst har jeg ønsket at understrege betydningen af, at vore jorders kalktilstand føres a jour gennem tilførsel af nødvendige, små kalkmængder i hvert sædskifteomløb.

Gennem ydelse af statstilskud (fragttilskud) til mergel- og kalktransport har man i væsentlig grad haft hånd i hanke med, at de rette kalkmængder i hvert enkelt tilfælde anvendes, da en betingelse for opnåelse af et sådant tilskud er, at ansøgningerne er bilagt resultaterne af en kalktrangsundersøgelse og fastsættelse af kalkbehov, udarbejdet af en konsulent eller anden sagkyndig. Det kan vel nu ventes, at der sker en ændring i reglerne for ydelse af tilskud til mergel- og kalktransport efter aftale, der er truffet derom med landbrugets organisationer i forbindelse med konsulentordningen. Den nedskæring af tilskudet, der herefter kan forventes at finde sted, vil jo nok komme til at medføre, at sådant tilskud kun kan ydes — ligesom i gammel tid — i de magre og mergelfattige egne, altså f. eks. at øerne og Østjylland glider ud. Om dette er god samfundsøkonomi er nok tvivlsomt, for derved mister man i hvert fald for disse områders vedkommende den hånd i hanke, man hidtil har haft med kalktrangsundersøgelserne og tillige med kalkpriserne. Nu vil man måske dertil sige, at der er ingen landmænd, der nu om stunder kalke eller mergler uden at lade foretage sådanne undersøgelser. — Jo!

Det er der desværre i stort omfang. Til trods for, at tilskudsreglerne kræver disse kalktrangsundersøgelser, kan jeg oplyse, at halvdelen af de mere end 10 000 ansøgninger, der er indsendt til Hedeselskabet, ikke har været bilagt den krævede kalktrangsundersøgelse. Den er først blevet det, efter at man direkte har meddelt ansøgeren, at dette var en betingelse for, at hans andragende kunne komme under overvejelse.

Det er min opfattelse, at sikring af et rationelt udført kalknings- og merglingsarbejde ikke vil kunne opretholdes, hvis man slipper det tag i kalktrangsundersøgelser og kontrol med kalklejerne, der alene muliggøres gennem bevarelse af statens tilskud til mergel- og kalktransport.

Et opdyrkningsarbejde

Kalveholm i Knardrup

Som eksempel på opdyrkningsarbejde på Sjælland omtalte direktør N. Basse i sin årsberetning i Hillerød følgende arbejde i Kalveholm i Knardrup:

Med det store indhug i mosernes brændselsreserver under 2. verdenskrig blev der mange steder efterladt grimme huller. I en del tilfælde er de dog først blevet aktuelle, når man efter regulering af et vandløb nåede frem til opdyrkningsproblemerne.

Efterhånden stilles vi overfor flere og flere af disse sager, hvor en landmand ønsker såret lægt, fordi det er generende for driften eller hindrer en rationel opdyrkning eller omlægning og ikke mindst, fordi det ligger dybt i den moderne landmands sind, at alt, hvad der er ham betroet, skal nyttiggøres.

Samfundet må med tilfredshed hilse denne indstilling, da det ofte er meget dyre arealer at bringe under kultur, og udsigten til nettogevinst må ses på langt sigt. Samfundsnyttens ligger i produktionen og ikke i nettoudbyttet, derfor er det rimeligt og naturligt, at der ydes hjælp til opdyrkingen.

Efter at landvindingsudvalget har vist forståelse for disse enkeltmandsarbejder og som regel tilbyder at stå halv skade med ejeren, er der kommet gang i arbejdet.

Et typisk eksempel er arbejdet på Kalveholm i Knardrup. Ved uddybning af Værebro å er muligheden for afvanding og opdyrkning skabt. Vandstanden er sænket fra kote 415 til kote 270. Arealet udgør ca. 4,2 ha, men ind i arealet lå flere grave, hvor bunden ved forundersøgelsen var indniveaueret til fra kote 260 til kote 350. Ind imellem lå balker og overjord. At opdyrke det omliggende areal og lade gravene ligge, måtte anses for meget uhensigtsmæssigt, og der blev derfor udarbejdet plan for afvanding og planering. Afvandingen skønnedes at kunne indskrænkes til enkelte ledninger, når disse blev lagt på steder, hvor vandet måtte forventes. Det vil

sige afskærende ledninger under land og aftappende ledninger gennem de gamle grave. Denne metode for dræning af afgravede arealer er anvendt i de senere år, og det ser ud til, at til græsningsarealer kan afvandingen på denne måde gøres relativ billig. Består arealet — som så ofte — af en

Planering af tørvegrave.

række parallelle grave med mellemliggende balkler, og aftappende ledninger lægges på tværs, kan afstanden være meget stor.

Overslaget til pågældende plan så således ud:

Rørledninger ca.	3000 kr.
Planering ca.	6000 »
Plan, tilsyn, uforudseligt.	2500 »
	<hr/>
	11500 kr.

Til arbejdet var bevilget 50 % tilskud, men idet landvindingsudvalget skønnede, at udgiften var lavt ansat, blev summen forhøjet til 14 000 kr. med 1700 kr. som maksimalt tilskud pr. ha. Idet 14 000 kr. er anerkendt af såvel ejer som landvindingsudvalg, må den økonomiske grænse ligge over dette beløb.

Udgiften androg ialt 11 085 kr., hvoraf halvdelen udbetaltes i tilskud, hvorefter ejerens udgift blev 1320 kr. pr. ha. Hertil kommer så selve opdykningsudgiften og bidraget til Værebros å.

Det økonomiske resultat kan endnu ikke gøres op. 1954 var det første år, og da blev arealet tilsået med sennep. Den tørre forsommer skadede afgrøden for meget, så væksten gik helt i stå.

Desværre har Hedeselskabets folk for sjældent lejlighed til at følge arealerne. Vi har jo kun det håb, at intet nyt er godt nyt.

Disse arbejder er meget arbejdskrævende for os, da det må forudsættes, at landmanden ikke har de nødvendige forudsætninger for arbejdets ledelse. Ved forundersøgelsen står vandet i gravene, og planen må derfor i nogen grad hvile på skøn. Afsætning af dræn må i reglen udføres ad flere gange, da vandet først skal lukkes ud gennem hovedløbet, før den detaljerede afsætning kan ske. Aftale om entreprenørens vederlag kan først ske efterhånden på grundlag af arbejdslisten. Selve planeringsarbejdet kan ikke forud aftales, men bistand må ydes, efterhånden som arbejdet skrider frem. Ofte må træffes aftale mellem ejer og entreprenør om enkeltheder, f. eks. at ejeren sætter trækraft og plov ind til løsning, idet dette kan blive billigere, end at entreprenøren selv rekvirerer plov eller grubber til løsningen. I alle disse tilfælde bør Hedeselskabet bistå ejeren, oftest pr. telefon, men hyppige tilsynsbesøg er nødvendige, dersom vejledning af betydning skal ydes.

Disse små landvindingsarbejder kan synes at være bagateller, men ud over landet kan det blive til mange ha, der indvindes og inddrages under bestående landejendomme.

I få ord —

★

Hedeselskabets forretningsførere

Efter at Hedeselskabets hidtidige forretningsfører for Lemvig distrikt, konsulent Niels Mølgaard, Lemvig, har ønsket at fratræde på grund af alder, er dette hverv overtaget af planteavlskonsulent P. Dalgaard Frandsen, Lemvig, og forretningsførerhvervet for Borbjerg distrikt er overtaget af gårdejer Laust Trabjerg, Holstebro, efter husmand Jens Brokholm, Trabjerg, Holstebro.

— Forpagter Henning Ottesen, Holtegaard, Dronninglund, har overtaget hvervet som Hedeselskabets forretningsfører for Dronninglund distrikt i stedet for afdøde højskoleforstander Frode Fogt, Try højskole.

*

Hedeselskabet afholder i dagene 22.—24. september kursus for selskabets funktionærer på Gymnastikhøjskolen ved Viborg.

*

A/S Velling plantage, hvis formand er gårdejer Anton Aarup, Velling, har holdt generalforsamling og nyvalgt skolebestyrer Bøgner, Ringkøbing, til bestyrelsen. Der betales intet udbytte i år.

*

I 1954 har Norge kun produceret 175 600 baller tørvestrøelse, eller ca. 53 % af den normale produktion. Det er i første række de dårlige vejrforhold, der har medført den store tilbagegang. Produktionen er fordelt på 40 fabrikker, idet 15 fabrikker intet har produceret i 1954.

*

Vinden slider —

Det kniber at få læhegnene op i et landskab som ovenfor gengivet. Det er tæt ud mod Vestkysten med store flade strækninger til alle sider, som vinden frit kan stryge hen over. Dag efter dag slider vinden på planterne, prøver at dukke dem og holde dem nede, forhindre at de udvikler sig og kommer til vejrs, så de kan bryde vindens styrke. Denne aldrig hvilende strid kan give de mærkeligste resultater. Overalt i Vestjylland kender man de tagskægformede plantninger omkring haver, de skrålidte vestkanter af plantagerne, og de stærkt østhældende læhegn — altsammen et meget og direkte talende vidnesbyrd om, hvor hård en fjende vestenvinden er. Dog gælder næppe længere Dalgas' ord fra 80-erne, at Vestjyllands bønder betalte mere i skat til vestenvinden end til stat og kommune. Men sådanne forkrøblede, måske henved 40 år gamle træer, er alligevel en demonstration, der taler stærkt om, hvor nødvendigt det må være at have læhegnene i orden om de udsatte, lette agermarker.

*

Den tyske tørvefabrikantforening (Fachverband der Deutschen Torfwirtschaft) foretog i dagene 10.—12. august en studierejse i Danmark. Efter

at have beset A/S De jyske Kultørvfabrikkers nye formbrændselfabrik ved Vorslunde, kørte selskabet til Pindstrup Mosebrugs virksomheder på Djursland og i Vildmosen. Besøget sluttede på A/S Kaas Briketter.

*

Ulfborg aktieplantage

har i 1954 haft et driftsoverskud på 2193 kr. Status balancerer med 90 216 kr. Til bestyrelsen er genvalgt formanden, gårdejer Søren Bro og kassereren, fabrikant Hundevad. Plantagen omfatter ca. 700 tdr. land.

*

Hedeselskabet har købt den af gartner og planteskoleejer Anton Nielsen, Højbjerg, hidtil drevne virksomhed omfattende skovfrøhandel, klænganstalt, tørreovne og 3 tdr. ld. med påstående bygninger for ialt 100 000 kr. Overtagelsen er sket 1. september.

Det er Hedeselskabets hensigt for fremtiden selv at behandle sit frømateriale med den erhvervede ejendom som grundlag for en udvidet virksomhed med det i plantagerne indsamlede frø.

*

Sdr. Omme plantage

har holdt generalforsamling, hvor det oplystes, at der har været et driftsoverskud for 1954 på 12 588 kr. Til bestyrelsen genvalgtes museumsinspektør R. S. Mortensen, Vejle.

*

A/S Sønderholm plantage ved Aalborg har genvalgt Peter Stoffersen, »Mysager«, som formand.

*

Værdifuld hjælp til plantningssagen

Handels- og Landbrugsbanken i Thisted har skænket 10 000 kr. til et større planlagt læplantningsarbejde omkring Tved, Ballerum og Hinding. Arbejdet vil i samlet længde omfatte ca. 200 kilometer nye hegn, og vil virke som en fortsættelse af de store læplantninger, der i de senere år er gennemført ved Ræhr og Hastholm.

*

En svensk landbrugsforsker, docent Bertil Hymö har regnet ud, at ensilagesaften fra 100 tons grøntmasse på få dage kan have ligeså ødelæggende virkning i det vandløb, hvortil det ledes, som kloakvandet fra en by med 6000 indbyggere.

*

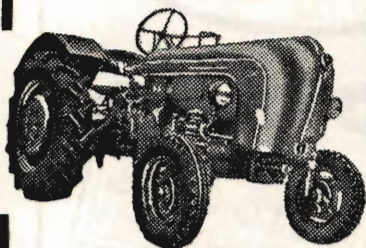
A/s Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896
Telefon 94 Skive
FRØAVL · FRØHANDEL

Danmarks mest solgte

Dieseltraktor DEN LUFTKØLEDE ALLGAIER

Konstruktion PORSCHE

4 Størrelser:

12-22-33-44 HK

Der findes aut. Allgaler Forhandlere
over hele Landet.

**TRANBERG TRADING
COMPANY**

Tlf. 31 44 - Kolding - 5 Linier

Den er rigtig!

DEN
ER FRA

Zinck GODT-
HAAB

Mejeriernes og Landbrugets ULYKKEFORSIKRING

Telefon Minerva 350
Gensidigt selskab

Vester Farimagsgade 19
København V.

★
Ansvarsforsikring

★
Automobilforsikring

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

v/ C. M. Christensen, Aarhus

Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 2 73 12
Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel

Rødkjærsbro Cementvarefabrik

ved I. T. Birk Telef. Rødkjærsbro 14

FØRER KUN MÆRKEDE VARER
Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres
Forlang tilbud

A/s SØNDERJYDSK FRØFORSYNING

Aabenraa

Frøavl & frøhandel

Telefon 3047

Tårnsilosten
Drænrør
Baumadæk
Tagsten
Mursten

KÄHLERS Teglværk
Korsør

Brug **RANDERS
RØB**

Krogsgades Cementstøberi

v/ J. C. Halvorsen & Sønner
Kontor:
Dannebrogsgade 22, Aarhus
Telefon * 2 55 99

Ny fabrik i Vejlbj

Alt i betonvarer D. S. 400

Herning Hede- & Discontobank

10—12½, 14½—17
Telefon 5 . 273 . 720

Røde drænrør 2"—12"

● Fredenshøj Teglværk
Aabenraa Telefon 2127

Frøavlscentret

HUNSBALLE
Holstebro · Tlf. 533
Frøavl og frøhandel

CLOC

Liqueur
Gin
Whisky

ANVEND TØRVESTRØELSE VED DRÆNING . . .

På jorder med finsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørerne forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse (»hundekød«) omkring stødfugerne.

Spørg Hedeselskabet.

E. DALGAARD SØRENSEN 1/2
AARHUS TELF. 578 00

Aarhus Privatbank
Stiftet 1871

Aarhus: Københavns:
Hovedkontor Nygade 1

Randers

MØRTELVÆRK OG
BETONRØRSFABRIK
v/ Marius Ødum
Kristrup pr. Randers
Tlf. 400 Randers fri not.

Kun Δ mærkede varer føres

Største lager
Bedste kvaliteter
Forlang tilbud

**PALUDANS
PLANTESKOLE A/S**

KLARSKOV

Skovplanter, hæk- og
hegnplanter, allétræer

Forlang prisliste
TELEFON KLARSKOV 9

Aktieselskabet
L. Hammerich & Co.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1854 . Tlf. 2 71 55 (3 lin.)
Aarhus

Verdens
stærkeste
Arbejdstøvle

CODAN

GULD-SEGL
KVALITET

AKTIESELSKABET
SKARREHAGE MOLERVÆRK

Nivaagaard Teglværk

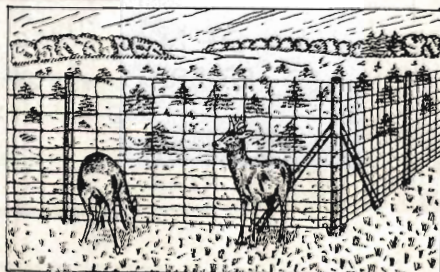
Nivaa telefon nr. 9

DRÆNRØR . MURSTEN . TAGSTEN

„DANSK STAALGÆRDE“

BEDSTE OG BILLIGSTE HEGN
TIL MARK, SKOV, HAVE ETC.

AKTIESELSKABET
NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER

Trifolium Frø

KØBENHAVN

RANDERS

Alle arter jordbrugskalk –
SKANDINAVISK KALK & KRIDT I/S

Hasseris - Aalborg telefon 9253 - Alba 10650
Værket telefon Sdr. Tranders 110

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby - Telf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400
Renseanlægget »Ringtanken« (Dansk patent nr. 59820)

Alt i cementvarer,

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer

Tjæreborg cementstøberi,

Hurtig levering Telefon 21 Reel betjening

H. Theut

VIBORG - Tlf. 1559 . 1560

Brunkul - Mergel - Kalk

Midtjydsk Brunkul Industri

Tlf. Kølkevej 28 x

Katrinebjerg Teglværk

Tlf. Hejnsvig 17

Mursten - Drænrør

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

NORMRØR

med garantimærket Δ
Imprægnering
Brøndrør

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen
Tlf. 111 Bjerringbro

ALLE

Δ MÆRKEDE RØR

Imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager
Altid leveringsdygtig

Brostrøm^s

Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle planter for
HAVE, MARK og SKOV

Hårdføre og veldrevne arter
for ethvert formål

LOMBORG'S PLANTESKOLE

Granhøj v. Aalborg

Telf. 101

Telf. 999

Katalog sendes
gratis på
forlangende

Drænrør

Mursten

Bauma Dæk

Roma Dæk

★

A/S

CARLSBERG,

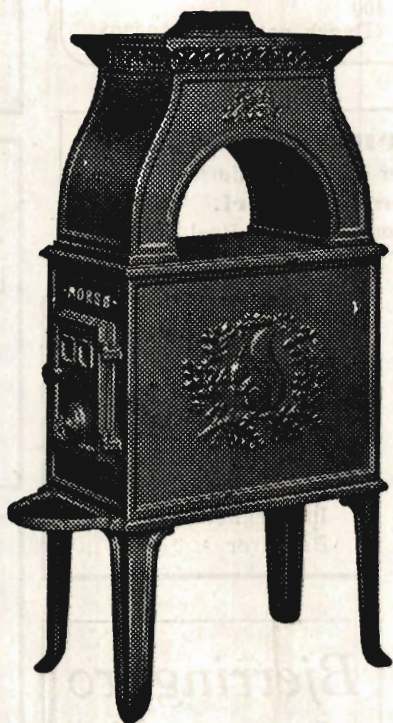
Faarup og Taanum

**Teglværkers
Salgskontor**

Randers . Telf. 1515

AALBORG
AKVAVIT.

Morsø Støbejerns

AKTIESELSKABET

N.A. Christensen & Co.

KGL. HOFLEVERANDØR

NYKØBING MORS

Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, skovridder B. Steenstrup (formand),
forstander N. C. Nielsen og overingeniør N. Venov.

Redaktør: Har. Skodshøj.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg